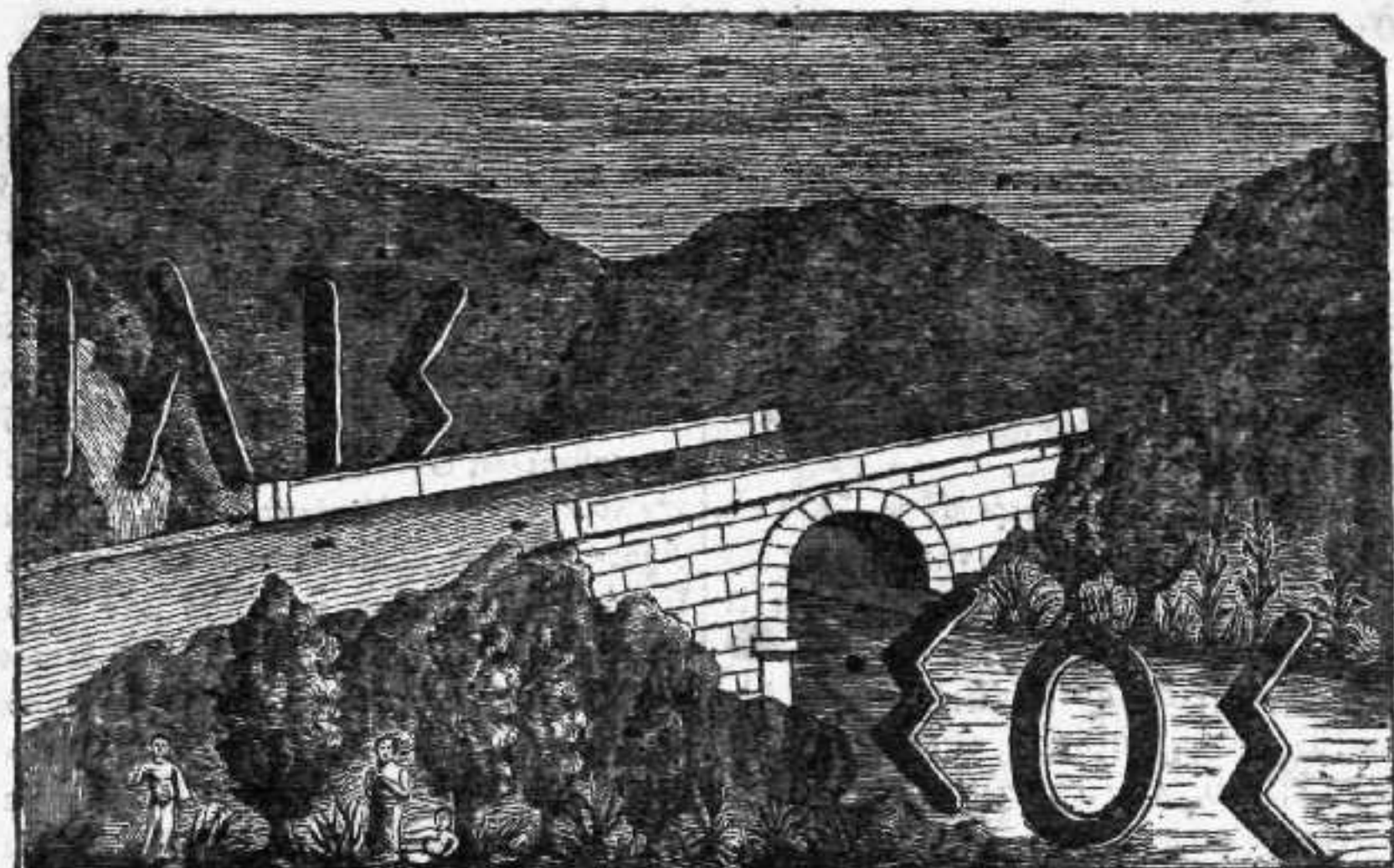

ΕΥΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ.

Ἐκδιδόμενον ἅπαξ τοῦ μηνός.

Ἐν ΑΘΗΝΑΙΣ 20 Ἰουλίου 1869. | ΕΤΟΣ Β'. ΦΥΛΛΑΔΙΟΝ Γ'.

Ο ΤΕΤΤΙΞ ΠΑΡΑ ΤΟΙΣ ΑΡΧΑΙΟΙΣ ΕΛΛΗΣΙΝ.

Οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες οὐχὶ ψυχροὶ παρητηρηταὶ τῆς φύσεως καθὼς ἡμεῖς σήμερον, ἀλλ' ἐνθερμοὶ αὐτῆς θαυμασταὶ καὶ ἐξετασταὶ εὗρισκον ὑπὸ μὲν τὰ ἀψυχα ζῶν, τὰ δ' ἐμψυχα ἐθεοποιοῦν καὶ πλείστους περὶ αὐτῶν ἑπλάσσον μύθους. Δὲν ἔβλεπον εἰς τὸ ζῶον σκελετὸν μετὰ μυῶν καὶ νεύρων, ἀλλ' ἀνεκάλυπτον εἰς αὐτὸ ἂν ὅχι τὴν μεταμόρφωσιν θνητοῦ τινος, ἀλλὰ παράδοξα συμβεβηκότα, ἀλλὰ ὡραιότατας παραδόσεις. Ὁ λύκος δὲν εἶναι τὸ δεινὸν θηρίον τὸ ἐκ τῆς οἰκογενείας τῶν κυνοειδῶν, ἀλλ' ὁ Λυκάων ὃν ὁ Ζεὺς ἔνεκα τῆς ἀγριότητος με-

τεμόρφωσεν εἰς λύκον· ὁ ἔποψ δὲν εἶναι ὁ τσαλαπετεινὸς ἀλλ' ὁ ἀπηνῆς Τηρεὺς· ἡ ἀράχνη δὲν εἶναι τὸ ἔντομον ἐκεῖνο τὸ συλλαμβάνον μυίας, ἀλλ' ἡ φιλόδοξος παρθένος ἦν τῆς Ἀθηνᾶς ὁ φθόνος μετεμόρφωσεν εἰς ἀράχνην. — Ὁμολογουμένως ἐν τῶν ὀλίγων ζώων δι' ἃ πάμπολλα ἔγραψαν καὶ εἶπον οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες εἶναι καὶ ὁ τέττιξ, οὐκ ἄσκοπον δ' ἐθεωρήσαμεν τὴν ἐν τῷ Ἰλίσσῳ παράθεσιν τῶν περιεργότερων ἐκ πάντων τούτων.

Οἱ Ἕλληνες ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἐδόξαζον ὅτι ὁ τέττιξ παράγεται αὐτομάτως ἐκ τῶν κόλπων τῆς γῆς (1). Ἡ ἰδέα αὕτη ἥτις εἶναι ἡ παλαιὰ περὶ τῆς αὐτομάτου πάντων τῶν ὄντων γενέσεως δοξασία, ἔδωκεν ἀφορμὴν εἰς τὸ νὰ θεωρῇται ὁ τέττιξ σύμβολον

(1) Πλούταρχος. Συμπόσιον Β'. 4.

τοῦ αὐτοχθονισμοῦ καὶ τῆς εὐγενείας. Τοῦ-
του ἕνεκα οἱ Ἀθηναῖοι, οἵτινες εἶναι γνωστὸν
ὅτι ἐκαυχῶντο ἐπὶ τῷ αὐτοχθονισμῷ αὐτῶν,
ἔφερον ὡς κόσμημα τῆς κεφαλῆς τέττιγας
τεχνητοὺς, ἀναδέοντες τὰς τρίχας εἰς κό-
ρυμβον (1). Ἐδόξαζον δὲ συγχρόνως ὅτι ὁ
τέττιξ οὐδὲν τρώγει, τρέφεται δὲ μόνον δι'
ὕδατος καὶ δρόσου (2).

Ἡγάπων δὲ καὶ ἐλάτρευον οἱ Ἕλληνες
τὸν τέττιγα κυρίως ἕνεκα τῆς γεύσεως αὐ-
τοῦ καὶ τῆς φωνῆς. Ὡς ἐξάγεται ἐκ πλεί-
στων χωρίων οἱ ἀρχαῖοι ἔτρωγον τὸν τέτ-
τιγα θεωροῦντες αὐτὸν ὡς ἡδιστον ἔδε-
σμα (3) καὶ ὡς ὀρεκτικόν, ὡς λέγει ὁ Ἀθή-
ναιος (4). Ὁ Ἀριστοφάνης ἐν Ἀναγύρῳ (5)
παρυσάγει τινὰ λέγοντα

πρὸς θεῶν, ἔραμαι τέττιγα φαγεῖν
ὁ δ' Ἀριστοτέλης (6) προστίθῃσιν ὅτι κατὰ
τὴν γεῦσιν εἶναι νοστιμότεραι αἱ θήλειαι ὅ-
ταν ᾗναι ἔγκυοι καὶ πρὸ πάντων τὰ λευκὰ
αὐτῶν ὡά.

Τὴν φωνὴν δὲ τοῦ τέττιγος ἐθαύμαζον οἱ
ἀρχαῖοι καὶ ἐτρελλαίνοντο--αὐτὸ δὴ τοῦτο--
ἀκούοντες αὐτήν. Διὰ τὴν ἀκούωσιν δὲ τὴν
φωνὴν ταύτην ὡς τὸ δυνατόν συχνότερα δέν-
ηρκοῦντο πορευόμενοι ἀπὸ τὰς ἐξοχὰς καὶ
τερπόμενοι ἐξ αὐτῆς, ἀλλὰ λαμβάνοντες
τοὺς τέττιγας ἐνέκλειον εἰς σιδηρὰ κλωβία
ὅπως περίπου σήμερον οἱ ἡμέτεροι παῖδες
παιοῦσιν ἐπὶ τῶν γρύλλων. Τούτου δ' ἕνεκα
καὶ τὴν μουσικὴν τέχνην ἐνίοτε παρίστων
ὑπὸ τὸ σύμβολον τέττιγος καθήμενου ἐπὶ
τῶν χορδῶν κιθάρας, καὶ τοῦτο ἀποδίδου-
σιν εἰς τὴν ἐξῆς παράδοσιν. Ἀγομένων Πυ-
θίων οἱ κιθαρισταὶ Εὐνομος ὁ Λοκρὸς καὶ Ἀ-
ρίστων ὁ Ῥηγῖνος προσῆλθον ὅπως διαγω-
νισθῶσιν ἐπὶ τῆς κιθάρας. Ἦσαν καὶ οἱ δύο
ἐξοχοὶ εἰς τὴν τέχνην καὶ ἡ νίκη μένει ἀμ-
φιρρῆσπής· αἰφνης μίαν τῶν χορδῶν τῆς κιθά-

ρας τοῦ Εὐνόμου θραύεται· ἡ νίκη εἶναι βε-
βία καὶ τὸ πλῆθος ἄρχεται νὰ ἀνευφημῇ
τὸν Ἀρίστων· πλὴν κατέχει τῶν κραυγῶν
τοῦ καθότι ὠραίαν ἀναπέμπει μελωδίαν ἡ
τοῦ Εὐνόμου κιθάρα· τέττιξ καταβὰς ἀπὸ
τῶν παρακειμένων δένδρων ἀντικαθιστᾷ τὴν
θραυσθεῖσαν χορδὴν· ἄδει τόσον ἡδέως, τό-
σον παθητικῶς ὥστε ὁ Εὐνομος αἶρει τελείαν
τὴν νίκην (1). — Ὑπῆρχε καὶ ἡ ἐξῆς πα-
ράδοσις ἐπὶ τῆς μουσικῆς τῶν τεττίγων δυ-
νάμεως. Οἱ τέττιγες ἦσαν τὸ κατ' ἀρχὰς
ἄνδρες γεννηθέντες ἐκ τῆς γῆς· ἦσαν ἀριστοὶ
μουσικοὶ καὶ αὐτοὶ πρῶτοι ἐδίδαξαν εἰς τὰς
Μούσας τὴν μουσικὴν τέχνην· ἀλλ' ἐμπα-
θεῖς καὶ ἀφωσιωμένοι εἰς αὐτήν, παρελκόμε-
νοι δ' ἐκ τῆς ἀρμονοίας ἐλησμόνουον ἄδοντες
καὶ νὰ φάγῃσι καὶ νὰ πῶσιν ὅπερ προῦ-
κάλεσε τὸν θάνατον αὐτῶν· αἱ Μοῦσαι εὐ-
γνώμονες μετεμόρφωσαν αὐτοὺς εἰς τέττιγας
ἀφείσαι μὲν τὴν δύναμιν τοῦ ἄδειν ἐπιπρο-
σθεῖσαι δὲ καὶ τὴν δύναμιν τοῦ νὰ δύνανται
νὰ ζῶσιν ἄνευ τροφῆς (2). Ἡ παράδοσις
αὕτη ἐπεξηγοῦσα καὶ τὰς δύο τῶν τεττίγων
ιδιότητας τὴν τε τοῦ ἄδειν καὶ τὴν τοῦ μὴ
τρώγειν, ὅπως τοῦλάχιστον ἐδόξαζον οἱ ἀρ-
χαῖοι, εἶναι ὠραία ἀλληγορία τῶν τεχνιτῶν
καὶ ἐπιστημόνων ἐν γένει, οἵτινες εἰς τὴν
τέχνην καὶ μόνον εἰς τὴν τέχνην καταγινώ-
μενοι καὶ πρὸς αὐτὴν ἀγάπην ἀκατάσχετον
ἀποκτῶντες λησμονοῦσι πάσας τὰς βιοτικὰς
ἀνάγκας.

Καὶ ταῦτα μὲν αἱ παραδόσεις καὶ οἱ μῦ-
θοι περὶ τῆς μουσικῆς δεινότητος τοῦ τέτ-
τιγος, ἀλλὰ καὶ οἱ πλείστοι τῶν ἀρχαίων
Ἑλλήνων συγγραφέων ἐπαινοῦσι τὴν τοῦ τέτ-
τιγος ᾠδὴν καὶ διάφορα εἰς αὐτὴν ἀποδί-
δουσι τιμητικὰ ἐπιθετα.

Καὶ ἐν πρώτοις ὁ Ὅμηρος (3) παρομοι-
άζει τοὺς παρὰ τὰς Σκαιὰς πύλας καθημέ-
νους δημογέροντας τῆς Τροίας ἕνεκα τῆς ἡ-
δύτητος τῆς φωνῆς αὐτῶν πρὸς τέττιγας,
λέγων

τεττίγεσιν ἰοικότας, οὔτε καθ' ὕλην
δενδρέῳ ἐφεζόμενοι ὅπα λειριόσσαν λείσιν.

(1) Ἀθήναιος βιβλ. ΙΒ'. σελ. 512. c.

(2) Αὐτ. Β'. 46. c. Αἰλιανὸς περὶ ζώων Α'.
20. Θεόφριτος. Εἰδ. Δ'. 46.

(3) Αἰλιανὸς ΙΒ'. 6. Ἀριστοφάνης Νεφέλαι
σ. 984.

(4) Δ'. 433. h.

(5) Ἀθήναιος αὐτόθι.

(6) Περὶ ζώων ἱστορίας. V. ιδ'. 4.

(1) Στράβων. στ'. 9.

(2) Πλάτων. Φαῖδρος 259. b.

(3) Ἰλιάδος Γ. 154.

Ὅπα λειριόεσσάν ! φωνὴν τρυφεράν.

Ὁ δὲ Ἡοίοδος ἐν τοῖς Ἔργοις καὶ ταῖς ἡμέραις (1) λέγει

Ἦμος δὲ σκόλυμος τ' ἀνθεῖ, καὶ ἡχέτα τέττιξ
δενδρέω ἐφεζόμενος λιγυρὴν καταχεύετ' αἰδὴν
πυκνὸν ὑπὸ πτερύγων, θέρος καματώδεος ὥρη,

καὶ ἐν Ἀσπίδι (2)

Ἦμος δὲ χλοερῷ κυανόπτερος ἡχέτα τέττιξ
ὄζω ἐφεζόμενος θέρος ἀνθρώποισιν αἰδεῖν
ἄρχεται, ὥτε πόσις καὶ βρώσις θῆλος ἐέρση
καὶ τε πανημέριός τε, καὶ ἡῶς χέει αὐδὴν
Ἴδει ἐν αἰνοαάτῳ

Ὁ Πλάτων ἐν τῇ ὡραίᾳ περιγραφῇ τοῦ
Ἰλισσοῦ τῇ ἐν τῷ Φαίδρῳ (3) αὐτοῦ δὲν
λησιμονεῖ τοὺς τέττιγας. Παρατιθέμεθα τὴν
περιγραφὴν ταύτην διότι εἶναι καὶ τι ὡραῖον

«Νῆ τὴν Ἦραν, καλήγε ἡ καταγωγὴ.
Ἦτε γὰρ πλάτανος αὕτη μάλ' ἀμφιλαφὴς
τε καὶ ὑψηλὴ, τοῦ τε ἄγνου τὸ ὕψος καὶ τὸ
σύσκιον πᾶγκαλον, καὶ ὡς ἀκμὴν ἔχει τῆς
ἀνθης, ὡς ἂν εὐωδέστατον παρέχοι τὸν τό-
πον ἢ τε αὖ πηγὴ χαριεστάτη ὑπὸ τῆς πλα-
τάνου ῥεῖ μάλα ψυχροῦ ὕδατος, ὥστε γε τῷ
ποδὶ τεκμήρασθαι. Νυμφῶν τετίνων καὶ Ἀ-
γελώου ἱερὸν ἀπὸ τῶν κορῶν τε καὶ ἀγαλμά-
των ἔοικεν εἶναι. Εἰ δ' αὖ βούλει, τὸ εὐ-
πνουν τοῦ τόπου ὡς ἀγαπητὸν καὶ σφόδρα
ἡδύ· θερινόν τε καὶ λιγυρὸν ὑπήχει τῷ τῶν
τεττίγων χορῷ.»

Ὁ Θεόκριτος ἐν τῷ α'. αὐτοῦ εἰδυλλίῳ
ἐπαινεῖ τὴν τοῦ τέττιγος ὥδην. Ὁ Θύρσις
ὅστις ἄδει ἄριστα, τόπον ἄριστα ὥστε ἂν
μὲν αἱ Μοῦσαι λάβωσιν ὡς δῶρον τῆς ὥδης
τῶν ἀρνάδων οὗτος θὰ λάβῃ ἀμνόν, ἂν δ' ἐ-
κεῖναι ἀμνόν οὗτος θὰ λάβῃ ἀρνάδα, λαμ-
βάνει παρὰ τοῦ αἰπόλου ὡς ἄθλον ἀφοῦ ἐ-
ψαλε πεποικιλμένον δέπας· τοιοῦτος ὁμῶς
ἔων παραβάλλεται ἐν τέλει κατὰ τὴν ὥδην
πρὸς τοὺς τέττιγας (4).

Ἐπὶ ἦρχε δὲ κοινὴ παρὰ τοῖς παλαιοῖς ἰδέα
ὅτι οἱ τέττιγες συγχαίρουσι μετὰ τῶν ἀν-
θρώπων χαιρόντων καὶ συνευθυμοῦσι μετ'
αὐτῶν εὐθυμούντων, ἐκδηλοῦντες ἀμφότερα

ταῦτα διὰ τῆς ὥδης. Πρὸς δὲ τούτοις ὅτι
τὴν μεσημβρίαν τέρπουσι τοὺς θεριστάς καὶ
πάντας τοὺς ἐργάτας ἐπαναπαυομένους, ὅταν
δ' ἐπέλθῃ ἡ τῆς ἐργασίας ὥρα δι' ὀξυτέρων
ἡχων ἐξεγείρουσι καὶ παροτρύνουσιν αὐ-
τοὺς (1).

Πῶς δὲ παράγουσιν οἱ τέττιγες τὴν ὥδην
καὶ ὅτι ἐξ αὐτῶν μόνον ὁ ἄρρην ἄδει οὐχὶ
δὲ καὶ τὸ θῆλυ ἦτο γνωστὸν παρὰ τοῖς ἀρ-
χαίοις. Ὁ Ἀριστοτέλης (2) λέγει ὅτι οἱ τέτ-
τιγες γίνονται ὅπου ὑπάρχουσι δένδρα καὶ
μάλιστα ἐλαῖαι, οὐχὶ δ' εἰς ἀδενδρα μέρη
φέρει δὲ τὸ παράδειγμα τῆς πόλεως Κυρή-
νης, τῆς ὁποίας τὸ μὲν ψιλὸν πεδῖον ἐς εὐρεῖτο
τεττίγων, ἔβριθον δὲ τὰ περὶ τὴν πόλιν δέν-
δρα.

Ὁ Αἰλιανὸς (3) λέγει ὅτι ἡ θήλεια εἶναι
ἄφωνος ὁμοιάζουσα τρόπον τινὰ ἐντροπαλὴν
νύμφην, ὁ δ' ἄρρην ἀπὸ μὲν τῆς πρωΐας μέχρι
τῆς μεσημβρίας σιωπᾷ, ὅταν δ' ὁ ἥλιος με-
σουρανῇται ἄρχεται νὰ τέρπῃ τοὺς ὁδοιπόρους
τοὺς ἐργάτας καὶ τοὺς θεριστάς. Ὁ δὲ Θε-
όφραστος λέγει ὅτι οἱ τέττιγες ὄντες ψυχροὶ
τὴν ἰδιοσυγκρασίαν ἄδουσιν ὅταν ὁ ἥλιος ἀρ-
χίζῃ νὰ πυροῖ αὐτούς (4). Ὅτι δὲ τῶν τεττί-
γων μόνοι οἱ ἄρρένες ἄδουσιν ἀποδίδει ὁ
Αἰλιανὸς εἰς τὸ ὅτι ὑπὸ τῆς φύσεως προτι-
μᾶται πάντοτε τὸ ἄρρην καὶ διὰ τοῦτο
βλέπομεν πάντοτε ὡραιότερα καὶ κομψότερα
τὰ ἄρρενα τῶν ζώων (5). Ὁ δὲ κωμικὸς
Ξέναρχος ἐν τῷ Ὑπνῳ (6) χαλεπαίνων ἐπὶ
τῇ τῶν γυναικῶν φλυαρίᾳ ἐπικροτεῖ διότι αἱ
θήλειαι τῶν τεττίγων δὲν ἔχουσι φωνὴν καὶ
ἀνακράζει

εἴτ' εἰσὶν οἱ τέττιγες οὐκ εὐδαίμονες,

ὦν ταῖς γυναιξὶν οὐδ' ὅτι οὖν φωνῆς ἐνι;

Ἐπὶ ἦρχον τόποι ἀνὰ τὴν ἀρχαίαν Ἑλλάδα
ὅπου κατὰ παράδοξον συγκυρίαν οἱ τέττιγες
δὲν ἤδον. Τοιοῦτον παράδοξον ἀνεφέρετο
πρὸ πάντων ἐν ταῖς πόλεσι τῆς Βρεττανίας
χώρας Ῥηγίῳ καὶ Λοκροῖς τοῖς Ἐπιζεφυρίοις.
Τὰς δύο ταύτας πόλεις ἐχώριζε ποταμὸς ὁ

(1) Στ. 580.

(2) Στ. 393.

(3) 230. b.

(4) Θεόκριτος α. σ. 128.

(1) Αἰλιανὸς Α. 20. Θεόκριτος ε. 110.

(2) Ε'. 24.

(3) Α'. 20.

(4) Αἰλιανὸς Γ'. 28.

(5) Αὐτ. ΙΑ'. 26.

(6) Αθήναιος ΙΓ'. σ. 559 α.

Ἄλγε, καὶ ἐν μὲν τῇ χώρᾳ τῶν Λοκρῶν οἱ τέττιγες ἐφθέγγοντο ἐν δὲ τῇ τῶν Ῥηγίωνων ἦσαν ἄφωνοι· αἰτία δὲ τούτου κατὰ μὲν τὸν Στράβωνα (1) καὶ τὸν Αἰλιανὸν (2) ἦν ἡ φύσις διότι οἱ Ῥηγῖοι εἶχον χώραν παλίνσκιον καὶ δροσεράν ἐνῶ οἱ Λοκροὶ ἡλιάζοντο καθ' ἅπασαν τὴν ἡμέραν, ἀλλὰ κατ' ἀρχαίαν τινὰ παράδοσιν ἄλλη τις εἶναι τῆς ἀφωνίας ταύτης ἡ αἰτία· ὁ Ἡρακλῆς θένωννὰ κοιμηθῆμεσημεβρίαν τινὰ ἐν τῇ ἐπὶ τοῦ Ῥηγίου ὄχθῃ τοῦ ποταμοῦ ἐθορυβεῖτο ὑπὸ τῶν κραυγῶν τῶν τεττίγων· μάτην προσεπάθει· ἔστρεφε δεξιὰ, ἔστρεφεν ἀριστερά, ἀδύνατον· ὀργισθεὶς λοιπὸν παρεκάλεσε τὸν Δία οὐδέποτε πλέον ἐν τῷ Ῥηγίῳ νὰ ψάλλωσιν οἱ τέττιγες· ὅπερ καὶ παρευθὺς ἐγένετο καὶ ἔκτοτε ἐξηκολούθησε γιγνόμενον. Ἀλλὰ καὶ ἐν Κεφαλληνίᾳ καὶ ἐν Μακεδονίᾳ (3) ἀναφέρεται ὅτι εἰδὸς τι τεττίγων εἶναι ἄφωνον.

Καὶ ταῦτα μὲν καὶ περὶ τῆς φωνῆς· οἱ δὲ Σερῖφιοι κατὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ Αἰλιανοῦ (4) ἐθεώρουν αὐτοὺς ἱεροὺς καὶ τούτου ἕνεκα οὐ μόνον τοὺς ἀπαντωμένους νεκροὺς ἔθαπτον ἀλλὰ καὶ ἐθρήνουν τοὺς ἀποθανόντας λέγοντες ὅτι εἶναι ἄθυρμα τοῦ υἱοῦ τοῦ Διὸς Περσέως.

Ἡ μυθολογία κατέταξε τὸν τέττιγα μεταξὺ τῶν μεταμορφώσεων αὐτῆς. Γνωστὸς εἶναι ὁ περὶ Τιθωνοῦ μῦθος, ὃν ἐκ τῶν ἀρχαίων ἐκτενῶς ἀναφέρουσιν ὁ Ὅμηρος καὶ ὁ Ἀπολλόδωρος (5). Ὁ Τιθωνὸς ἦν υἱὸς τοῦ Λαομέδοντος καὶ τῆς Στρυμῆς· τοῦτον ἐρασθεῖσα ἡ Ἥως ἤρπασεν ἐκ τῆς γῆς καὶ μετήνεγκεν εἰς ὄδρανὸν γεννήσασα ἐξ αὐτοῦ τὸν Ἡμαθίωνα καὶ Μέμνονα. Πλὴν φοβουμένη μὴ τυχὸν ἀποθάνῃ παρεκάλεσε τὸν Δία νὰ παραχωρήσῃ πρὸς αὐτὸν τὴν ἀθανασίαν. Ὁ Ζεὺς συγκατένευσε, καὶ οὕτως ἡ Ἥως ἄφροντις πλέον, διήρχετο εὐθυμὸς μετὰ τοῦ φιλότατου Τιθωνοῦ τὰς ἡμέρας παρὰ τὰς ὄχθας

τοῦ Ὠκεανοῦ εἰς τὰ πέρατα τῆς γῆς. Ἡμεῖς διεδέχοντο τὰς ἡμέρας καὶ ὁ καιρὸς παρήρχετο· ἀλλ' ἰδοὺ αἴφνης ἐπὶ τε τῆς κεφαλῆς καὶ τοῦ γενείου τοῦ Τιθωνοῦ ἤρχισαν νὰ ἀναφαίνωνται λευκαὶ τρίχες· ὁ πῶγων ἐλευκάνθη ἡ κεφαλὴ ἐφαλακρώθη, καὶ τὸ γῆρας ἐπῆλθεν ἀδυσώπητον μὲ τὰς ἀπηνεῖς αὐτοῦ ῥυτίδας. Ὁ Τιθωνὸς δὲν ἐκινεῖτο, δὲν ἔτρωγε, δὲν ἔπινε· προσκλειομένη σπεύδει ἡ Ἥως πρὸς τὸν Δία. Ἐ! ἀρκεῖ ἀναφωνεῖ ὁ βασιλεὺς τοῦ Ὀλύμπου, σοὶ παρέχωρῃσα τὴν ἀθανασίαν δὲν δύναμαι νὰ σοὶ παραχωρήσω καὶ τὴν αἰωνίαν νεότητα. Ἄν θέλῃς τοῦλάχιστον νὰ τέρπῃσαι ἀκούουσα τὴν φωνὴν τοῦ δύναμαι νὰ τὸν μεταμορφώσω εἰς τέττιγα. — Ἡ Ἥως μὴ δυναμένη ἄλλο τι νὰ κατορθώσῃ ἠρέσθη εἰς τοῦτο καὶ ἔκτοτε ὁ Τιθωνὸς μετεμορφώθη εἰς τέττιγα, ὅστις διὰ τοῦτο πολλάκις λαμβάνεται καὶ ὡς σύμβολον τοῦ γήρατος.

Πολλαχοῦ δ' ὁ τέττιξ ἐγένετο ἀντικείμενον τῆς τέχνης· οὕτως ἀναφέρει ὁ Στράβων (1) ὅτι ἐν τοῖς Ἐπιζεφυρίοις Λοκροῖς ὑπῆρχεν ἀνδρίας Εὐνόμου τοῦ κιθαρωδοῦ, ἔχων τέττιγα καθήμενον ἐπὶ κιθάρας δι' ἣν αἰτίαν ἀνωτέρω ἀνεφέραμεν. Καὶ οἱ Ἀθηναῖοι δὲ κατεσκεύαζον ἐκ παντοίας ὕλης (2) τέττιγας οὓς ἔθετον ἐπὶ τῆς κεφαλῆς πρὸς κόσμον, ἀνέθετον δὲ καὶ εἰς τὸν Παρθενῶνα τῇ Ἀθηνᾷ ὡς τοῦτο βλέπομεν ἐν ταῖς περιωθείσαις τοῦ Παρθενῶνος ἀναγραφαῖς (3)· τοιούτους ἔτυχε νὰ ἴδωμεν καὶ ἡμεῖς καὶ παραπέμπομεν τοὺς περιέργους εἰς τὸ Ἐθνικὸν Νομισματικὸν Μουσεῖον καὶ τὸ τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρίας. Καὶ πόλεις δ' ἀπεικόμισαν ἐν τοῖς ἑαυτῶν νομίσμασι τὸν τέττιγα· τῶν Ἀθηνῶν ἔχομεν διάφορα νομίσματα μὲ τέττιγα καὶ ὡς πάρεργον καὶ ὡς κύριον σύμβολον· οὕτως ἀπαντᾶται εἰς τι μὲ μονόγραμμα τετράδραχμον, εἰς τετράδραχμον τῶν ἀρχόντων Λυσάνδρου καὶ Γλαύκου καὶ εἰς δραχμὴν τῶν αὐτῶν· εἰς τι δὲ χαλκοῦν νόμισμα ἀπαντᾶται παρὰ τὸν Ἀπόλλωνα, καὶ ὑποσημαίνει σαφῶς τὴν μουσικὴν αὐτοῦ

(1) Στ. 9.

(2) Ε'. 9.

(3) Αἰλιανὸς Ε'. 9. Γ'. 35.

(4) ΗΓ'. 26.

(5) Ὅμηρ. ὕμνος εἰς Ἀφροδίτην σ. 219. Ἀπολλόδ. 5, 12, 4.

(1) ΣΤ'. 9.

(2) Θουκυδίδης Α'. 6.

(3) Boeckh Corpus Inscr. Graec. 4p. 158.

ιδιότητα (1). — Καὶ αἱ πόλεις δὲ Μεταπόντιον τῆς Λευκανίας καὶ Τοῦδερ τῆς Ὀμβρικῆς ἔχουσιν ἀπεικονίσει ἐν τοῖς ἑαυτῶν νομίμασι τὸν τέττιγα ἐκείνη μὲν ἐν παρέρῳ, αὕτη δ' ἐν κυρίῳ συμβόλῳ (2).

Οἱ δὲ ποιηταὶ ὕμνησαν ἐν τοῖς ἑαυτῶν συγγράμμασι τὸν τέττιγα καὶ ἀνωτέρω μὲν ὁμιλοῦντες περὶ τῆς τοῦ τέττιγος φωνῆς παρεθέσαμεν ἱκανὰ χωρία, ἰδιαιτέρα δ' εἰς αὐτὸν ὥδ' ἔστιν ἡ χάρισσα ἐκείνη ἢ ὑπ' ἀριθμὸν 32 (43) ἐν τοῖς Ἀνακρεοντείοις φερομένη, ἢ ἣν καὶ παραθέτομεν ἐνταῦθα.

Μακαρίζομέν σε, τέττιξ,
ὅτε δένδρεων ἐπ' ἄκρων
ὀλίγην δρόσον πεπωκὼς
βασιλεὺς ὅπως αἰδεῖς·
σὰ γὰρ ἔστι κεῖνα πάντα
ὅποσα βλέπεις ἐν ἀγροῖς,
χώποσα φέρουσιν ὦραι.
Σὺ δὲ φιλία γεωργῶν,
ἀπὸ μηδενός τι βλάπτων·
σὺ δὲ τίμιος βροτοῖσιν,
θέρεος γλυκὺς προφήτης·
φιλέουσι μὲν σε Μοῦσαι,
φιλέει δὲ Φοῖβος αὐτὸς
λιγυρὴν δ' ἔδωκεν οἴμην·
τὸ δὲ γῆρας οὔσε τείρει
σοφὴ, γηγενής, φίλυμνε,
ἀπαθὴς, ἀναιμόσαρχε·
σχεδὸν εἰ Θεοῖς ὅμοιος.

Καὶ ἐν ταῖς Λίσωπειαις μύθοις φέρονται πολλοὶ μῦθοι ἐνέχοντες τέττιγα μετ' ἄλλων ζώων, ἐν οἷς ἅπασιν ὁ τέττιξ διακρίνεται ὡς εὐφρέστατον καὶ ἡσυχότατον ζῶον· ἀλλ' ὅμως δεινὴν κατ' αὐτοῦ ἐπιφέρει πληγὴν ὁ γνωστός ἐκεῖνος μῦθος καθ' ὃν ἤτησε χειμῶνος ὥρα τροφὴν ἀπὸ τοῦ μύρμηκος, ὑφ' οὗ ἐξεδιώχθη μὲ τὴν φράσιν, «ἂν τὸ θέρος ἦδες τώρα χόρευε». Τὸν μῦθον τοῦτον ἔλαβε καὶ ὁ Γάλλος Lafontaine καὶ οἱ παρ' ἡμῖν μυθογράφοι παριστῶντες διὰ τούτου τὸν τέττιγα ὡς σύμβολον τῆς ὀκνηρίας, τῆς ἀργίας, τῆς ἀπρονοησίας. Τὸν δυστυχῆ! Ἀλλ' ὁ μῦθος οὗτος ἐπιστημονικῶς εἶναι λαν

θασμένος καὶ πρέπει ἅπαξ διὰ παντὸς νὰ ἀποδώσωμεν δικαιοσύνην εἰς τὸν φίλον τῶν γεωργῶν. Ὁ τέττιξ ὅταν ἔλθῃ ἡ ὥρα τοῦ χειμῶνος τοῦτέστιν ὁ Νοέμβριος δὲν ὑπάρχει· αὐτὸς ἤδη ἀπὸ τοῦ Σεπτεμβρίου ἐξεμέτρησε τὸ ζῆν, ὥστε ὡς τεθνεὺς δὲν εἶχεν ἀνάγκην νὰ ζητήσῃ τροφὰς ἀπὸ τοῦ μύρμηκος· ἀλλὰ καὶ ἂν ὑποθέσωμεν ὅτι ὁ τέττιξ ζῇ τὸν χειμῶνα οὐδέποτε θὰ προσφύγῃ εἰς τὸν μύρμηκα ἵνα ζητήσῃ τροφὰς, καθότι ὁ μὲν μύρμηξ ὡς σαρκοφάγος τρέφεται μὲ μυίας καὶ σκώληκας, ὁ δὲ τέττιξ ροφᾷ τὸν χυμὸν τῶν δένδρων.

Περαίνοντες τὴν μακρὰν καταστάσαν ταύτην μονογραφίαν προστιθέμεθα ὅτι ὑπάρχουσι παρὰ τοῖς ἀρχαίοις καὶ παροιμίαι ἐκ τοῦ τέττιγος εἰλημμέναι. Παραθέτομεν ἐνταῦθα δύο, αἵτινες κυρίως εἶναι στίχοι τοῦ Ἀρχιλόχου καὶ Σιμωνίδου περιπεσόντες εἰς παροιμιώδη ἔννοιαν. Ὁ τοῦ Ἀρχιλόχου (1) εἶναι οὗτος

τέττιγα τοῦ πτεροῦ συνελήφας
λεγόμενος ἐπὶ ὕβριστῶν οἵτινες γίνονται ἐπιθετικότεροι πειραζόμενοι καθὼς ὁ τέττιξ ἄδει σφοδρότερον ὅταν συλληφθῇ ἀπὸ τῶν πτερῶν. Ὁ δὲ τοῦ Σιμωνίδου (2) στίχος εἶναι οὗτος

τὸν οὐκ ἐθέλοντα φέρειν τέττιγος ἄεθλον
καὶ ἐλέγετο κατ' ἀρχὰς μὲν ἐπὶ τῶν μὴ θελόντων νὰ ἄσῃ, εἶτα δὲ καὶ ἐπὶ τῶν μὴ ὁμιλούντων ἐν γένει διὰ τὸ φοβεῖσθαι.

ΜΙΧΑΗΛ Π. ΛΑΜΠΡΟΣ.

ΛΟΥΔΟΒΙΚΟΣ ΚΑΜΟΕΝΣ.

(Συνέχεια καὶ τέλος).

Ὅτε τὸ φέρον τὸν Κάμοενς πλοῖον ἐφθασεν ἐξώθεν τῆς Λισαβώνας περὶ τὸ τέλος τοῦ 1569, δεινὸς λοιμὸς ἐλυμαίνετο τὴν Πορτογαλίαν. Τὸ στόμιον τοῦ ποταμοῦ Τάγου ἦτο ἀποκεκλεισμένον καὶ ἡ εἰσοδὸς

(1) Παρβλ. Beulé Monnaies d' Athènes σ. 476 328. 329. 367.

(2) Παρβλ. Mionnet description des medailles 1. σ. 158. καὶ Sup. I. σ. 213.

(1) Ἀπόσπ. 420.

(2) Ἀπ. 403.